

Interreg

Co-funded by
the European Union

NEXT Hungary – Slovakia – Romania – Ukraine

COOP4SAFE

Keď sa niečo stane

Praktický návod pre včelárov a farmárov

Ako postupovať pri škodách na včelstvách a hospodárskych zvieratách spôsobených veľkými šelmami

PARTNERSTVO BEZ HRANÍC

Táto publikácia bola vytvorená s finančnou podporou Európskej únie. Za jej obsah nesie výhradnú zodpovednosť organizácia Aegis a nemusí odrážať názory Európskej únie.

next.huskroua-cbc.eu

Začiatok a koniec projektu:
1.1.2025-31.12.2026

Príspevok z EÚ:
832 134,87 EUR

Keď sa niečo stane

Praktický návod pre včelárov a farmárov

Veľké šelmy ako medvede, vlky či rysy sú prirodzenou súčasťou prírody Polonín. No pre ľudí, ktorí tu žijú a pracujú, môžu občas predstavovať aj problém – poškodené a zničené úle, uhynuté ovce či poškodené oplotenie vedie spôsobiť poriadne starosti aj finančné škody.

Hoci štát umožňuje žiadať náhradu za škody spôsobené chránenými živočíchmi, informácie o tom, ako presne postupovať, sú často nejasné, neúplné alebo ťažko dostupné. Práve preto sme v Aegis pripravili tento praktický návod, aby ste sa vedeli rýchlo zorientovať, správne reagovať a zvýšili svoju šancu na úspešné odškodnenie.

Dôležité je vedieť aj to, že štát síce očakáva, že farmári a včelári budú svoje hospodárstva chrániť preventívnymi opatreniami, no na ich zavedenie neposkytuje žiadnu finančnú podporu. Zodpovednosť tak ostáva na pleciach jednotlivcov, aj keď ide o ochranu živočíchov, ktorá je v záujme celej spoločnosti. V susednej Českej republike už pritom podobné mechanizmy fungujú.

Veríme, že Vám tento návod pomôže chrániť Vašu prácu aj príjem a zároveň prispeje k lepšiemu spolužitiu s divokou prírodou, ktorá robí Poloniny výnimočnými.

Kedy máte nárok na náhradu škody?

Ak vám škodu spôsobil medveď, vlk, rys alebo iný zákonom chránený živočích, v niektorých prípadoch máte právo požiadať štát o odškodnenie. Podmienky sú dané zákonom o ochrane prírody a krajiny (č. 543/2002 Z.z.) a vyhláškou MŽP SR č. 170/2021 Z.z., no v skratke ide o situácie, keď vám vznikla škoda napríklad:

- na zdraví alebo živote (napr. po útoku),
- na hospodárskych zvieratách (napr. ovce, kozy, dobytok),
- na psoch používaných na stráženie vybraných domestikovaných živočíchov alebo používaných pri ich pasení (pastiersky pes),
- na včelstvách a včelárskych zariadeniach,
- na nepozberaných poľných plodinách,
- na drevinách alebo lesných porastoch.

Aké podmienky musíte splniť, aby ste mohli žiadať o náhradu škody?

Aby ste mali nárok na náhradu škody spôsobenej napríklad medveďom, vlkom či rysom, musíte splniť určité podmienky:

1. Musíte preukázať, že ste zvieratá alebo majetok chránili

Ak ide o škodu na hospodárskych zvieratách, včelách, úľoch, rybách alebo stromoch, zákon vyžaduje, aby ste už pred vznikom škody mali zavedené aspoň jedno primerané preventívne opatrenie, napríklad elektrický ohradník, pastierske psy alebo ochrannú klietku na úle. Presný zoznam preventívnych opatrení nájdete v samostatnej časti tohto návodu. Bez toho, aby ste mali aspoň jedno z týchto opatrení, vám štát škodu nepreplatí, aj keď ju spôsobila chránená šelma.

2. Ak ide o plodiny, museli byť zasadené a ponechané podľa agrotechnického kalendára

Ak vám škodu spôsobila šelma na nepozberaných plodinách, môžete o náhradu žiadať len vtedy, ak ste plodiny plánovali pozbierať v riadnom termíne (napr. žatva neprebíhala neskoro bez dôvodu). Štát vám neuzná škodu, ak ste si úrodu nezobrali načas, okrem výnimiek, keď ste museli čakať kvôli opatreniam na ochranu prírody.

Ako postupovať, ak chcete požiadať o náhradu škody?

Ak vám škodu spôsobila šelma, napríklad medveď, vlk alebo rys, máte právo žiadať o odškodnenie. Postup ale vyžaduje dodržanie presných krokov a lehôt.

1. Oznámte škodu úradu

Škodu oznamuje poškodený (v niektorých prípadoch aj pozostalý) príslušnému orgánu ochrany prírody a krajiny – teda okresnému úradu, odboru starostlivosti o životné prostredie v okrese, kde škoda vznikla. Oznámenie musí byť písomné, napr. v podobe e-mailu. Je vhodné dohodnúť si ďalší postup aj telefonicky.

Dokedy?

- do 48 hodín od zistenia škody, ak ide o škodu na majetku (napr. zvieratá, úle, plodiny)
  - do 60 dní, ak ide o škodu na zdraví alebo živote a oznamuje ju pozostalý
- Pozor! Ak škodu nenahlásite včas, nárok na náhradu automaticky zaniká bez ohľadu na to, či bola spôsobená chráneným živočíchom.

2. Podajte písomnú žiadosť o náhradu škody

Po oznámení škody musíte podať formálnu žiadosť o odškodnenie, vrátane všetkých potrebných dokumentov (viac detailov v samostatnej kapitole).

Lehoty na podanie žiadosti:

- pri škode na živote alebo zdraví najneskôr do 2 rokov od vzniku škody
  - pri škode na zvieratách, úloch, plodinách alebo drevinách do 1 mesiaca od chvíle, keď ste sa o škode dozvedeli, najneskôr však do 6 mesiacov od vzniku škody
- Ak žiadosť nepodáte včas alebo neoznámite škodu v zákonnej lehote, nárok na odškodnenie zaniká.

3. Čo sa deje po podaní žiadosti?

Žiadosť je platná dňom doručenia úplnej žiadosti na okresný úrad. Ak niečo chýba, úrad vás vyzve, aby ste do 30 dní doplnili chýbajúce údaje, doklady, alebo spresnili rozsah škody. Lehota sa dá výnimočne predĺžiť, ak o to požiadate.

4. Miestne zisťovanie (obhliadka)

Do 3 dní od nahlásenia škody má okresný úrad vykonať miestne zisťovanie:

- prebehne za účasti vás ako poškodeného a organizácie ochrany prírody,
- vypracuje sa protokol o škode,
- úrad zaistí dôkazy (preto je dôležité poškodené miesto uchovať čo najviac v pôvodnom stave, ak je to možné).

5. Rozhodnutie a vyplatenie náhrady

Ak je jasné, že škodu spôsobil určený živočích, splnili ste podmienky a všetky podklady sú v poriadku:

- úrad vám vyplatí náhradu do 4 mesiacov od doručenia úplnej žiadosti, peniaze dostanete spôsobom, ktorý uvediete v žiadosti (napr. prevodom na účet),
- vo výnimočných prípadoch (napr. zložité prípady) sa táto lehota môže predĺžiť na 6 mesiacov.

Aké preventívne opatrenia musíte mať, aby vám štát preplatil škodu?

Aby ste mohli získať náhradu škody, musíte preukázať, že ste už pred vznikom a počas vzniku škody mali zavedené aspoň jedno z nasledujúcich preventívnych opatrení:

- a)** pri ovciach, kozách a dobytku je zabezpečený aktívny dohľad pastiera a prítomný pastiersky strážny pes, ktorý je voľne pustený pri stáde; aktívny dohľad pastiera sa nevyžaduje, ak sú zvieratá umiestnené v uzatvorenom objekte, ako je uzavretá ohrada, oplotenie, košiar alebo elektrický ohradník,
- b)** umiestnenie hospodárskych zvierat, včelstiev a včelárskych zariadení za elektrickým ohradníkom,
- c)** umiestnenie včelstiev a včelárskych zariadení v zamrežovanej kovovej klietke s veľkosťou oka najviac 10 cm x 10 cm alebo na vyvýšenej plošine umiestnenej vo výške aspoň 3 m nad zemou a s vysunutím okraja plošiny od podporných stĺpov aspoň 60 cm,
- d)** umiestnenie hospodárskych zvierat, včelstiev a včelárskych zariadení za uzavretou ohradou alebo oplotením v zastavanom území obce s výškou aspoň 140 cm alebo v uzavretej stavbe, ako je stajňa alebo maštal'.

Pastierske strážne psy musia byť:

- staršie ako 18 mesiacov a vychované spolu so stádom
- pri umiestnení zvierat v uzavretých objektoch musia byť pastierske strážne psy:

- v počte aspoň 2 psov na stádo od 50 do 300 zvierat
- v počte 3 psov na stádo s viac ako 300 zvieratami
- v počte 4 psov na stádo s viac ako 500 zvieratami
- v počte 5 psov na stádo s viac ako 700 zvieratami

- pri pasení zvierat mimo uzavretých objektov musia byť pastierske strážne psy:

- v počte aspoň 2 psov na stádo do 500 zvierat
- v počte 3 psov na stádo s viac ako 500 zvieratami

Elektrický ohradník musí byť uzemnený a pozostávať aspoň zo štyroch vodičov so zdrojom elektrického napätia 12 V, výkonom 4000 – 6000 W a minimálnou pulznou silou 7 J, pričom najnižšie umiestnený vodič musí byť vo výške 10 cm až 25 cm nad zemou a ďalšie vodiče musia byť umiestnené tak, že rozpätie medzi nimi smerom zospodu nahor je 30 cm, 40 cm a 45 cm a najvyššie umiestnený vodič je vo výške aspoň 140 cm. Na ochranu zvierat môže byť použitá aj uzavretá ohrada alebo oplotenie s výškou aspoň 120 cm s aspoň jedným elektrickým vodičom umiestneným 25 cm od zeme z vonkajšej strany ohrady alebo plotu; pri ohrade alebo plote s výškou menšou ako 120 cm, musí byť použitý aspoň jeden ďalší elektrický vodič umiestnený vo vzdialenosti najviac 20 cm nad pletivom alebo ohradou, pričom ohrada alebo plot v kombinácii s elektrickým vodičom musia dosahovať výšku aspoň 120 cm.

Nestačí mať opatrenia len „približne“. Ich parametre a rozsah musia zodpovedať zákonom stanoveným požiadavkám.

Ak si nie ste istí, či vaše opatrenia spĺňajú podmienky, je lepšie to ešte pred podaním žiadosti konzultovať napríklad s najbližšou Správou Národného parku, alebo kontaktujte našu organizáciu Aegis.

Kedy vám náhradu neuznajú?

Štát škodu nepreplatí, ak ju spôsobil živočích, ktorý vám napríklad ušiel z chovu, alebo bol držaný v zajatí (napr. v kletke či vo výbehu).

Ministerstvo životného prostredia presne určuje, na ktoré druhy sa táto možnosť vzťahuje. Patrí medzi ne napríklad medveď hnedý, vlk dravý, rys ostrovid, vydra riečna a ďalšie chránené druhy.

Čo treba do žiadosti napísať?

Vo svojej žiadosti o poskytnutie náhrady škody je potrebné uviesť:

- a)** meno, priezvisko a adresu trvalého pobytu alebo názov alebo obchodné meno, sídlo alebo miesto podnikania žiadateľa,
- b)** uvedenie miesta a rozsahu škody,
- c)** označenie určeného živočicha, ktorý škodu spôsobil,
- d)** opis opatrení vykonaných na zabránenie vzniku škody,
- e)** spôsob poskytnutia náhrady škody.

K žiadosti o náhradu škody sa pripája:

- a)** lekárska správa od lekára, ktorý ošetril alebo liečil fyzickú osobu po útoku určeného živočicha, ak ide o škodu na zdraví fyzickej osoby,
- b)** výpis z matriky o smrti fyzickej osoby a lekárska správa od lekára, ktorý ošetril osobu po útoku určeného živočicha, ak ide o škodu na živote fyzickej osoby,
- c)** doklad o vlastníckom alebo inom práve k pozemku, na ktorom ku škode došlo, ak ide o škodu na poľných plodinách, drevinách alebo lesných porastoch,
- d)** doklad o užívateľskom práve k rybníku, rybochovnému zariadeniu alebo malej vodnej nádrži a znalecký posudok o vzniku škody a o jej výške, ak ide o škodu na rybách,
- e)** iný doklad preukazujúci vzniknutú škodu a výšku vzniknutej škody. Dôležité je doložiť čo najviac dôkazov, najmä ak neexistujú priami svedkovia, môže byť rozhodujúca kvalita dokumentácie, ktorú k žiadosti priložíte.

Ako postupovať v konkrétnych prípadoch krok za krokom?

Nie všetci farmári či včelári majú zavedené cielené preventívne opatrenia. Z praxe však vieme, že škody často vznikajú aj v zastavanom území obce, napríklad v podhorských oblastiach aj v oplotených záhradách. Ak je oplotenie vysoké minimálne 140 cm, poškodený má nárok na náhradu škody.

Tu je praktický postup, ako reagovať v prípade, že škodu objavíte:

- 1)** Pri zistení škody je potrebné škodu čo najskôr fotograficky zdokumentovať, ideálne z rôznych uhlov. Fotografie vytvoriť tak, aby zachytávali jednak detaily (poškodené komodity, zranenia zvierat, pobytové znaky po šelmách, poškodené oplotenie, ...), ale aj širšie okolie, z ktorého je zjavné, kde ku škode došlo.
- 2)** Stanoviť čas vzniku škody.
- 3)** Zhodnotiť a poznamenať si rozsah škody (napr. počet usmrtených oviec, počet zničených včelstiev, poškodených ovocných drevín, atď.) a ostatné detaily súvisiace s poškodením (napr. plemená zvierat, ich vek, typ úľov, odroda drevín a pod.).
- 4)** Pri týchto úkonoch môže byť prospešné požiadať o spoluúčasť zástupcu obce, prípadne blízkeho suseda, ale nie je to nevyhnutné.
- 5)** Ideálne obratom kontaktovať Okresný úrad - odbor ŽP. Škodu treba ohlásiť do 48 hod. Škoda má byť nahlásená písomne (napr. emailom). Z hľadiska operatívneho riešenia je vhodné úrad kontaktovať najskôr telefonicky a dohodnúť ďalší postup (napr. na akú adresu zaslať informáciu o škode, aké podklady a v akom rozsahu pripojiť, potreba potvrdenia od veterinára a pod.). Treba rátať s tým, že úrady majú pracovné hodiny. V poobedňajších hodinách, cez víkendy a sviatky sa s úradom neskontaktujete. Pre takéto prípady je vhodné preukázateľným spôsobom o situácii súčasne informovať aj iné inštitúcie (obec, správu národného parku, e-mail poslať na všeobecnú adresu okresného úradu).
- 6)** Okresný úrad má do 3 dní od nahlásenia škody zvolať miestnu obhliadku. Je vhodné, avšak nie vždy možné, aby pri obhliadke bol zachovaný pôvodný stav tak, ako škodu objavil poškodený. V mnohých prípadoch je možné škodu aspoň čiastočne znížiť záchranou poranených zvierat či poškodených včelstiev. Môže byť tiež žiaduce odstránenie kadáverov, ak bude obhliadka uskutočnená až o niekoľko dní. Tieto možnosti treba odkonzultovať s okresným úradom hneď pri nahlásení vzniknutej škody.

7) Okresný úrad poškodenému oznámi termín a čas miestnej obhliadky. Pri tejto obhliadke sa spíše tzv. záznam o vzniku škodu. Počas obhliadky môže úrad požadovať ďalšie informácie potrebné k priznaniu náhrady za vzniknutú škodu.

V prípade územia NP Poloniny a jeho OP je orgánom ochrany prírody Okresný úrad Snina, odbor starostlivosti o životné prostredie na telefónnom čísle:

+421 57 768 5637

Kontakt na Správu NP Poloniny so sídlom v Stakčíne:

poloniny@nppoloniny.sk, +421 577 62 44 24

Kontakt na Zásahový tím pre medveďa hnedého Poloniny:

+421 910 273 574

V prípade iného územia kontaktujte najbližší Okresný úrad, odbor starostlivosti o životné prostredie, ktorý sa nachádza vo vašom okresnom meste. Spolužitie s divokou prírodou, najmä v tak vzácnom území ako sú Poloniny, prináša výzvy, ale aj príležitosti. Uvedomujeme si, že škody spôsobené šelmami môžu byť frustrujúce a ohrozujú každodennú prácu farmárov a včelárov. Veríme však, že jasné informácie, včasná reakcia a dobre nastavený proces odškodnenia môžu výrazne zmierniť dopady týchto situácií. Našou snahou je, aby sa miestni ľudia necítili v týchto prípadoch bez podpory. Aj vďaka tomuto návodu môžete efektívnejšie hájiť svoje práva a zároveň prispieť k udržateľnému spolunažívaniu s chránenými druhmi.

Ak máte otázky alebo potrebujete pomoc, neváhajte sa obrátiť na našich odborníkov v organizácii Aegis. Sme tu preto, aby ste v tom neboli sami.

www.aegis.org
info@aegis.org

FB: Aegis Foundation
IG: pre_divoku_prirodu

Partneri projektu:

PARTNERSTVO BEZ HRANÍC